

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/189/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2315206871
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 06. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlatica Javorová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2315206871.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zlatice Javorovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Briškovej a JUDr. Terézie Mecelovej vo veci žalobcu: V. I., nar. X. Q. XXXX, trvalo bytom Y. XXX, zastúpeného advokátkou: JUDr. Eva Skačániová, Korzo Bélu Bartóka 789/3, 929 01 Dunajská Streda, IČO: 31823971, proti žalovanej: M. I., rod. A., nar. X. Z. XXXX, trvalo bytom Y. XXX, zastúpenej advokátkou: JUDr. Helena Buzgóová, Alžbetínske nám. 2, 929 01 Dunajská Streda, o zaplatenie 15.900 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Galanta zo 7. júna 2018 č. k. 15C/242/2015-279, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie I. žalobu zamietol, II. žalovanej priznal právo na náhradu trov konania v plnej výške.

Právne svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil ust. § 3 ods. 1, § 136 ods. 1 a 2, § 137 ods. 1, § 139 ods. 2, § 451 ods. 1 a 2 O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov) a poukazom na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28.8.2008 sp. zn. 16Co/152/2008.

Vecne dôvodil, že žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 30.3.2015, v zmysle naposledy pripustenej zmeny žaloby (na pojednávaní 10.5.2018), domáhal voči žalovanej zaplatenia 15.900 eur z dôvodu, že žalovaná (bývalá manželka žalobcu) mu bránila v užívaní rodinného domu a pozemkov (nachádzajúcich sa v k. ú. Y., zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXXX a LV č. XXX; ďalej len „nehnuteľnosti“) patriacich do podielového spoluvlastníctva strán sporu a preto je mu povinná platiť nájomné za užívanie žalobcovho podielu z nehnuteľností.

Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania (výsluch strán, výsluch svedkov, listinné dôkazy) konštatoval, že strany sporu sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností, každý v podiele 1 k celku. Po nezhodách strán sporu žalobca na požiadanie žalovanej vo februári 2014 spoločné nehnuteľnosti opustil a tieto od uvedeného obdobia neužíva. Nehnuteľnosti užíva žalovaná spolu s jej matkou a maloletými deťmi strán sporu. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že z dôvodu vylúčenia žalobcu z užívania veci, ktorej je spoluvlastníkom, patrilo by mu právo od žalovanej požadovať (nakoľko k dohode medzi stranami sporu nedošlo) náhradu za užívanie jeho spoluvlastníckeho podielu. Výška tejto náhrady by sa pritom rovnala obvyklej cene za nájom obdobných nehnuteľností v danej lokalite. Takéto právo by žalobcovi prislúchalo, avšak z dôvodu obrany žalovanej (porušovanie dobrých mravov žalobcom) súd prvej inštancie prihliadal na širšie súvislosti prejednávaneho sporu, posudzujúc konanie žalobcu a jeho súlad s kritériami dobrých mravov a vyhodnotil, že v prípade žalobcu ide o šikanózný výkon práva postihujúci nielen žalovanú, ale aj ich spoločné maloleté deti. Žalobca vo svojej žalobe zohľadňoval iba svoje práva, bez prihliadnutia na skutočnosť, že nehnuteľnosti spolu so žalovanou užívajú aj ich spoločné maloleté deti. Podľa názoru súdu nie je morálne požadovať na jednej strane od žalovanej vyplatenie náhrady za užívanie celej nehnuteľnosti a na druhej strane dlhodobo neplatiť súdom určené výživné (žalobca má značný nedoplatok na výživnom vo výške niekoľko tisíc eur). Je

základnou povinnosťou každého z rodičov podieľať na uspokojovaní potrieb svojich maloletých detí. Postup žalobcu, ktorý na jednej strane svoje povinnosti voči maloletým deťom dlhodobo ignoruje a na druhej strane požaduje od ich matky vyplatenie nemalej finančnej čiastky, môže ohroziť uspokojovanie potrieb maloletých detí, ktorým poskytuje osobnú starostlivosť matka. Žalobca sa po rozvede so žalovanou nesprával v súlade s dobrými mravmi, pričom táto skutočnosť nevyplýva len zo svedeckých výpovedí svedkýň (J., I. a A.), ale najmä z vyjadrenia Obvodného oddelenia Policajného zboru Trstice (ďalej aj „OO PZ“) zo dňa 18.10.2015, z ktorého vyplynul pre súd jednoznačný záver, že po zistení stanovisk príslušníkov OO PZ, zasahujúcich pri konfliktoch sporových strán, bolo potrebné skonštatovať, že primárnou príčinou konfliktov medzi sporovými stranami bolo agresívne správanie žalobcu voči žalovanej a ostatným členom rodiny. O negatívnom vplyve správania žalobcu na maloleté deti svedčili aj závery pedopsychiatričky. Z vykonaných dôkazov podľa súdu vyplynul aj záver, že žalobca počas spoločného užívania nehnuteľností po rozvede so žalovanou sa správal k žalovanej a ich maloletým deťom v rozpore s dobrými mravmi a obmedzoval ich v pokojnom užívaní nehnuteľností, teda výkonom svojich práv obmedzoval vo výkone práv iných. Napriek tomu, že žalobca vedel o existencii spoločného záväzku so žalovanou voči banke a existencii záložného práva k spoločným nehnuteľnostiam, prestal bez dohody so žalovanou uhrádzať poskytnutý úver a spôsobil situáciu, že reálne hrozil výkon záložného práva, ktorý by postihol aj jeho spoluvlastnícky podiel. Túto hrozbu musela odvracať výhradne žalovaná formou uznania dlhu a uzavretím dohody o splátkach s bankou. Súd konštatoval, že žalovaná sama bez spolupôsobenia žalobcu vykonala platby a úkony smerujúce k tomu, že aj spoluvlastnícky podiel žalobcu nebol predmetom výkonu záložného práva. V konaní resp. nekonaní žalobcu súd badal postoj, že žalobca akcentuje iba výkon svojich práv bez toho, aby tomu zodpovedalo aj plnenie si povinností. Keď žalobca tvrdí, že ako spoluvlastník nehnuteľností má právo na ich užívanie, má podľa názoru súdu aj povinnosť o tieto nehnuteľnosti sa starať. Na základe uvedeného dospel súd prvej inštancie k názoru, že žalobu je potrebné zamietnuť, pretože žalobca nevykonáva a nevykonával svoje práva v súlade s dobrými mravmi.

Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil právne ust. § 255 ods. 1 CSP (zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskoršieho právneho predpisu), vecne plným úspechom žalovanej v danej veci.

2. Proti tomuto rozsudku zjavne v celom jeho rozsahu podal včas odvolanie žalobca, s návrhom na jeho zmenu vyhovením žalobe, alternatívne navrhol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Dôvodil, že odvolanie podáva v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP (podľa obsahu odvolania však uplatnil aj odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP), nakoľko je názoru, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. Súd prvej inštancie si v podstate osvojil len tvrdenia žalovanej, ktoré v konaní nad všetky pochybnosti neosvedčila. Nevysporiadal sa s námietkami žalobcu, ktoré v priebehu konania proti tvrdeniam žalovanej vznášal a osvedčoval primeranými dôkazmi. Žalobca rozhodne tvrdil, že žiadny šikanózny cieľ pri uplatnení žalobcovho práva v tomto konaní nie je daný, preukázaný a žiadny takýto cieľ nemal. Výkon jeho i súdom uznaného práva nie je v rozpore s dobrými mravmi. Bolo potrebné prihliadať na to, ako sa správal účastník právneho vzťahu, ktorý sa dovoľáva dobrých mravov. Ten, kto sa dobrých mravov dovoľáva, sám nemôže dobré mravy porušovať. Súd prvej inštancie vec z tohto hľadiska neposudzoval, neakceptoval stanoviská žalobcu, ako ani ním predkladané dôkazy o konaní žalovanej, ktorá porušovala a porušuje dobré mravy už len tým, že žalobcu nepretržite bez akýchkoľvek dôkazov očierňuje pred súdom, označuje ho za násilníka, agresora, opilca, gamblera, sama po rozvede neriešila veci nielen v súlade s právnymi predpismi, ale aj v rozpore s dobrými mravmi. Poukázal na konanie sp. zn. 26C/267/2014, v ktorej cieľ žaloby žalovanej bol navonok legitímny, avšak podľa názoru žalobcu šikanózny. Svoje tvrdenia (o tom, že je žalobca agresívny opilec, gambler, neplatí výživné na deti) žalovaná ani v predmetnej kauze ani v konaní pod sp. zn. 26C/267/2014 nepreukázala, svedčí jej iba jej matka, ktorá je voči žalobcovi zaujatá, nevypovedala pravdu, je nevierohodná.

K jednotlivým skutkovým okolnostiam, ktoré súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil ako porušovanie dobrých mravov žalobcom, uviedol, že súd v tejto súvislosti poukázal na vyjadrenie OO PZ Trstice z 18.10.2015, o ktorom však žalobca nemá žiadnu vedomosť, nebolo prílohou vyjadrenia žalovanej k žalobe, nebolo ani predložené žalovanou na pojednávaní. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku nevyplýva, či si túto správu zadovážil sám súd. S obsahom tejto správy nebol žalobca na pojednávaniach súdom oboznámený. Obsah správy nemôže byť pravdivý, nevychádza z priestupkových spisov, ktoré priestupky objasňovalo OO PZ Trstice, je zrejmé, že obsah správy bol jednostranne ovplyvňovaný žalovanou. V konaní, ktoré viedol Okresný súd Galanta pod sp. zn. č. 26C/267/2014 boli zadovážené

všetky spisy týkajúce sa trestných oznámení a priestupkov objasňovaných OO PZ Trstice (označené a uvedené v rozsudku zo 4.10.2017 č. k. 26C/267/2014-141 na str. 7), ktoré súd vyhodnotil tak, že medzi stranami sporu v rokoch 2012-2014 dochádzalo k častým konfliktom, ich vzťahy boli vzájomne konfliktné, to znamená, že žiadna zo strán sporu nebola výlučným, alebo prevažným iniciátorom konfliktov. Napriek opakovaným vzájomným trestným oznámeniam, nikto z nich nebol právoplatne uznaný vinným z priestupku, či trestného činu. Je evidentné, že medzi hodnotiacou správou OO PZ z 18.10.2015 a hodnotením súdu je diametrálny rozpor, ktorému rozporu súd nevenoval dostatočnú pozornosť a neuviedol z akých dôvodov si osvojil hodnotiacu správu z 18.10.2015 a nie hodnotenie súdu z inej veci, ktorý sa zaoberal tiež otázkou dobrých mravov a v tejto súvislosti aj tými istými dôkazmi. Z rozsudku Okresného súdu Galanta č. k. 26C/267/2014-141 plynie tiež odlišné hodnotenie lekárskej správy pedopsychiatričky. Žalovaná sa so žalobcom nechcela korektne a právne majetkovo vysporiadať, doslova ho vyhodila zo spoločných nehnuteľností a nechce mu nič dať na vyrovnanie, sledovala jedine výživné, ktoré má žalobca platiť k jej rukám.

K nesplácaniu splátok úveru uviedol, že tak urobil po predchádzajúcej dohode so žalovanou, ktorá mala dlh prevziať a stať sa výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, vzájomným zápočtom sa potom mali dohodnúť na jeho vyrovnaní. Žalovaná však v skutočnosti nemala záujem ani vôľu vyriešiť a vysporiadať spoločný majetok, vrátane úveru, lebo podala na súde žalobu o určenie, že je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností. Žalobcu zo spoločných nehnuteľností vyhodila bez akéhokoľvek, čo i len hnuťného majetku. Konaním žalovanej sa zo žalobcu stal náhle človek bez strechy nad hlavou a bol odkázaný len na pomoc priateľov. Musel si prenajať byt, platiť nájomné. Žalovaná mu zároveň bránila stretávať sa s deťmi. Žalovaná neváhala spoločnú nehnuteľnosť z titulu neplatenia úveru vystaviť riziku, súhlasila (ako oprávnená) so zriadením exekučného záložného práva na spoločných nehnuteľnostiach v exekučnom konaní, ktoré bolo vedené proti žalobcovi (ako povinnému) na vymoženie dlžného výživného. Výživné žalobca neplatil v súdom stanovenej výške, platil ho však každý mesiac vo výške podľa jeho možnosti. Voči trestnému rozkazu podal odpor. O nehnuteľnosti sa nemôže starať ani ich zveľaďovať, nakoľko k nim nemá prístup. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie nespĺňa požiadavky na spravodlivé konanie, požiadavky kvality, neposkytuje potrebnú a dostatočnú odpoveď na otázky súvisiace so súdnou ochranou žalobcu a tieto nedostatky nemôže napraviť odvolací súd.

3. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhla napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Uviedla, že správanie žalobcu v roku 2010 a 2011 bolo tak neúnosné, že uvítala z jeho strany návrh na rozvod z manželstva. Od roku 2006 sa žalobca správal v domácnosti nevhodne, jeho príjem si celý vždy ponechal, hradil len splátky úveru a z príjmu žalovanej hradili živobytie ich oboch, ich detí a réžiu domácnosti. Žalovaná nebola dôvodom nedorozumení medzi stranami sporu, rozvrät manželstva spôsobilo nevhodné správanie žalobcu. Je si vedomá skutočnosti, že žalobca je podielovým spoluvlastníkom jej rodičovskej nehnuteľnosti, ktorej spoluvlastníkom sa stal na základe darovacej zmluvy, ona sa však na úkor žalobcu neobohatila a za danej situácie je jeho nárok hlboko sa priečiaci dobrým mravom. Zaostalé výživné predstavuje sumu 7.000 eur, žalobca je zamestnaný v cudzine, má nekontrolovaný príjem, ktorý miňa výlučne pre svoju potrebu, kým žalovaná svoj veľmi ťažko získaný príjem použije na živobytie detí, na úver na nehnuteľnosť, na réžiu a údržbu nehnuteľnosti a len ak im niečo zostane môže hovoriť o svojich potrebách. Žalobca zanedbal svoje základné povinnosti a maloletým synom nepomáha v ničom.

4. Odvolací súd vo veci rozhodoval podľa ustanovení CSP, účinného od 1.7.2016, ktorým bol zrušený zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej len „O. s. p.“), keďže podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti a podľa ods. 2 vety prvej rovnakého ustanovenia právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozsudku súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. b/, f/ a h/ CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offa na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré ale nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je dôvodné zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie, vychádzajúc z vykonaného dokazovania, na právnom názore, podľa ktorého žalobca má nárok voči žalovanej na náhradu za užívanie jeho spoluvlastníckeho podielu z nehnuteľností žalovanou, nakoľko však výkon jeho práva považoval za rozporný s dobrými mravmi, žalobu zamietol.

6. K odvolacej námietke žalobcu ohľadom nevykonania listinného dôkazu (vyjadrenia OO PZ Trstice z 18.10.2015), resp. jeho nedoručenia žalobcovi, odvolací súd uvádza nasledovné:

Podľa § 204 CSP dôkaz listinou sa vykoná tak, že súd listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak ide o listinu, ktorej odpis bol strane sporu v priebehu konania doručený a ak listina alebo jej obsah neboli protistranou spochybnené.

Dôkaz listinou sa vykoná tak, že súd listinu alebo jej časť prečíta. Oznámenie obsahu listiny sa uskutočňuje v prípade, ak by obsahlosť údajov zachytených v listine vyžadovala neprímerane dlhý čas na vykonanie dôkazu prečítaním listiny, resp. ak to vo vzťahu k dokazovaným skutočnostiam postačuje. Súd prvej inštancie nepostupoval v zmysle citovaného § 204 CSP (ani do 30.6.2016 účinného § 129 ods. 1 O.s.p.). Z obsahu spisu vyplýva, že súd dôkaz listinou - vyjadrením OO PZ Trstice zn. Zaslania správy o osobe - Odpoveď zo dňa 18.10.2015 (č. l. 50 spisu) jej prečítaním ani oznámením jej obsahu nevykonával (dokazovanie nebolo vykonané žiadnou z listín), pričom v odôvodnení rozsudku sa na tento dôkaz odvolával a vychádzal z jeho obsahu. Súčasne je potrebné na základe obsahu spisu konštatovať, že táto listina, predložená súdu prvej inštancie 19.10.2015 na jeho vyžiadanie OO PZ Trstice, nebola stranám sporu v priebehu konania doručená, preto bolo potrebné dôkaz listinou vykonať na pojednávaní (pojednávania boli nariadené 2.2.2016, 19.5.2016, 29.11.2016, 20.4.2017, 6.7.2017, 26.10.2017, 25.1.2018, 10.5.2018, 7.6.2018 /verejný vyhlásenie rozsudku/), k čomu ale nedošlo.

Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom.

Vyššie uvedený procesný postup súdu prvej inštancie nie je možné považovať za správny a predstavuje porušenie procesných ustanovení s následkom, že strane bolo znemožnené, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29.4.2011 sp. zn. 4 Obo 29/2010, uznesenie Krajského súdu v Trnave z 13.3.2018 sp. zn. 24Co/16/2017, uznesenie Krajského súdu v Prešove z 30.9.2014 sp. zn. 17Co/95/2014).

Aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení z 13.2.2019 sp. zn. 8 Cdo 50/2018 konštatoval, že pokiaľ súd svoje rozhodnutie založí na výsledkoch dokazovania, ktoré nevykonával, resp. dôkazy, z ktorých pri svojich rozhodnutiach vychádzal, nevykonával v súlade so zákonom, jeho procesný postup bol nesprávny a konanie trpí vadou uvedenou v § 420 písm. f/ CSP.

Uvedený procesný postup súdu prvej inštancie znemožnil najmä odvolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom tento nedostatok nebolo možné napraviť pred odvolacím súdom, čo je v zmysle § 389 ods. 1 písm. b/ CSP dôvod na zrušenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a podľa § 391 ods. 1 CSP vrátenie mu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Povinnosťou súdu prvej inštancie bude v ďalšom konaní, v intenciách vyššie uvedeného záveru odvolacieho súdu, odstrániť vytknuté pochybenie jeho nápravou v súlade s vyššie citovaným procesným ustanovením (§ 204 CSP). Je potrebné dodať, že zákonný postup je potrebné dodržať nielen vo vzťahu k nevykonanému dôkazu, na ktorý odvolateľ poukázal, ale aj vo vzťahu k všetkým zostávajúcim listinným dôkazom.

7. Námietku žalobcu týkajúcu sa nedostatku odôvodnenia napadnutého rozsudku, považoval odvolací súd taktiež za dôvodnú.

Podľa § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonával, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 389 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, c) súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom, alebo d) nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.) je aj právo účastníka konania (strany sporu) na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obrany proti takémuto uplatneniu. Požiadavky na právnu argumentáciu vyplývajú aj z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a smerujú k tomu, aby výsledok rozhodovacej činnosti súdov bol jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený a aby účastník konania (strana) nemusel hľadať odpoveď na nastolenú problematiku v rovine dohadov. Súdny musí pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí potom vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, aby jeho závery boli zrozumiteľné, spravodlivé a presvedčivé. Súdny pritom musia súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Za arbitrárny, resp. nedostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok súdu, ktorý svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/2005 z 28. februára 2006). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Georgiadis v. Grécko, z roku 1997), pričom stačí, aby súd reagoval na argumenty, ktoré sú z hľadiska výsledku súdneho konania považované za rozhodujúce (napr. rozhodnutie Ruiz Torija v. Španielsko, rozsudok z roku 1994, Kraska v. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, seria A č. 254-B, s. 49).

Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijalo stanovisko (Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov č. 1/2016), podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania, avšak výnimočne, ak písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (odňatie možnosti konať pred súdom).

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie dospel k záveru, že rozsudok je arbitrárny, resp. nedostatočne zdôvodnený, nakoľko z jeho odôvodnenia nemožno vyvodiť, ako sa súd prvej inštancie vysporiadal so zásadnou argumentáciou žalobcu, týkajúcou sa podľa neho nesprávnej aplikácie ust. § 3 ods. 1 O. z., keď poukazoval nielen na právny záver v inom konaní, kde súd taktiež posudzoval a vyhodnocoval konanie žalobcu vo vzťahu k žalovanej a členom jej rodiny v súvislosti s dobrými mravmi.

Súd v rámci právneho posúdenia v odôvodnení rozhodnutia by mal nielen vysvetliť, prečo určité zákonné ustanovenie použil, ale zároveň tiež obsah použitého zákonného predpisu vyložiť a to predovšetkým v tom zmysle, aby bol stranami pochopený. Súd prvej inštancie pri odôvodnení napadnutého rozhodnutia pochybil, ak z jeho obsahu nie je zrejmé, akými úvahami sa pri rozhodovaní riadil, z ktorých skutočností vychádzal, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie.

Uvedené nedostatky odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie mali za následok, že rozhodnutie nespĺňalo požiadavky obsiahnuté v ustanovení v § 220 CSP.

Jedná sa o závažné procesné pochybenie, v dôsledku ktorého došlo k porušeniu práva strán sporu na spravodlivý proces a zároveň k odňatiu možnosti konať pred súdom, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu. Z dôvodu, že v rozhodnutí súdu prvej inštancie absentuje argumentácia vo vzťahu k zásadným námietkam žalobcu, ako aj vzhľadom na absenciu komplexného hodnotenia vykonaných dôkazov (každý jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti), chýbal argumentačný základ, ktorý by mohol odvolací súd preskúmať.

Uvedeným procesným postupom a rozsudkom súd prvej inštancie znemožnil najmä odvolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné právo v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom tento nedostatok nebolo možné napraviť pred odvolacím súdom.

Na základe vyššie uvedeného odvolacieho súdu nezostalo nič iné, len v zmysle § 389 ods. 1 písm. b/ CSP napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a podľa § 391 ods. 1 CSP vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k zrušeniu rozhodnutia, sa odvolací súd ďalšími námietkami uvedenými v odvolaní nezaoberal.

Povinnosťou súdu prvej inštancie tak bude v ďalšom konaní, na základe riadne vykonaného dokazovania vyhodnotiť dôkazy a posúdiť uplatnený nárok žalobcu. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie, v intenciách vyššie uvedeného právneho názoru odvolacieho súdu, postupovať v súlade s ustanovením § 220 CSP a preskúmateľným spôsobom vyjadriť skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol.

Svoj právny záver zdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a stranám konania, vrátane žalobcu, musí dať odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (rozhodnutia Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

Súd prvej inštancie bude dbať tiež na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé s uvedením skutočností, ktoré považoval za preukázané a ktoré nie, z akých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strán sporu.

8. Podľa § 396 ods. 3 CSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie i o trovách tohto odvolacieho konania.

9. Toto uznesenie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 CSP)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/. (§ 421 ods. 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/. (§ 422 ods. 1 CSP)

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. (§ 424 CSP)

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77. (§ 425 CSP)

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil. (§ 426 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. (§ 427 ods.1 CSP)

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods.2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. (§ 429 ods.1 CSP)

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 ods.2 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. (§ 431 ods. 1 CSP)

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada. (§ 431 ods. 2 CSP)

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. (§ 432 ods.1 CSP)

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. (§ 432 ods.2 CSP)

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. (§ 433 CSP)

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 434 CSP)

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania. (§ 435 CSP)